

підкупу тощо. Дані документи можуть бути вилучені в ході проведення слідчого огляду чи обшуку, а також за допомогою застосування таких заходів забезпечення кримінального провадження, як тимчасовий доступ до речей та документів.

Під час огляду таких документів, слід звертати увагу на ознаки механічних змін тексту певних документів чи їх частин. Для цього слідчий попередньо оглядає документи на предмет наявності слідів підчистки, виправлень, дописок, вставок тощо. Остаточний висновок щодо технічного стану виконаного документу робиться відповідним експертом в ході виконання техніко-криміналістичної експертизи документів та почеркознавчої експертизи. На етапі ж вилучення документів попередній висновок про їх підроблення спонукає слідчого з'ясувати умови зберігання та режим доступу до відповідної документації.

Таким чином, інформація, отримана слідчим при огляді та вилученні відповідної документації, буде використана надалі при проведенні допиту потерпілого, свідків тощо.

Список використаних джерел:

1. Шепітько В.Ю. Криміналістика. Енциклопедичний словник (Українсько-російський і російсько-український). Харків : Право, 2001. 560 с.
2. Постанова колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного суду України від 09.04.2020 (справа № 727/6578/17 провадження № 51-4494 км 19). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>

Санакосв Д.Б.

кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри кримінального процесу та стратегічних розслідувань ННІ права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції (*Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна*)

ВПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ МЕТОДОЛОГІЇ ОЦІНКИ ЗАГРОЗ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ СОСТА-УКРАЇНА В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Зусиллями підрозділів Національної поліції України останніми роками здійснюється робота з впровадження європейської методології оцінки загроз організованої злочинності СОСТА в практичну діяльність.

Так, протягом 2015-2020 років отримано від ЄВРОПОЛу методологію СОСТА та створено міжвідомчу робочу групу зі збору даних про загрози; проведено дві оцінки загроз шляхом збору електронних анкет; результати оцінок передано до ЄВРОПОЛу, а також використано для формування Стратегії розвитку органів системи МВС до 2020 року та Стратегії боротьби з організованою злочинністю.

16 вересня 2020 року, розпорядженням Кабінету Міністрів України

№ 1126-р схвалено Стратегію боротьби з організованою злочинністю [1].

Вказаним документом визначено напрями розвитку системи боротьби з організованою злочинністю та механізми реалізації державної політики у відповідній сфері в сучасних умовах. Реалізація Стратегії має здійснюватися у три етапи:

- 1) оцінка загроз тяжких злочинів та організованої злочинності (SOСТА Україна);
- 2) визначення обмеженої кількості стратегічних цілей згідно з висновками проведеної оцінки загроз тяжких злочинів та організованої злочинності (SOСТА Україна);
- 3) розроблення комплексних планів заходів та їх виконання.

Із метою реалізації першого етапу Стратегії – Постановою Кабінету Міністрів України від 26.01.2022 № 59 затверджено:

- 1) Положення про міжвідомчу робочу групу з координації запровадження в діяльність центральних органів виконавчої влади системи оцінки SOСТА Україна;
- 2) склад міжвідомчої робочої групи з координації запровадження в діяльність центральних органів виконавчої влади системи оцінки SOСТА Україна (*персональний склад робочої групи, до якої увійшли представники МВС, РНБО, ОГП, НПУ, ДБР, СБУ, ДПС та КМЕС затверджений наказом МВС України від 06.10.2022 № 647*);
- 3) Порядок збирання і узагальнення інформації та здійснення оцінювання загроз організованої злочинності та тяжких злочинів відповідно до системи оцінки SOСТА Україна [2].

У результаті необхідно провести оцінку загроз тяжких злочинів та організованої злочинності (SOСТА Україна), використання результатів якої дозволить визначити поточні загрози, пов'язані з організованою злочинністю, її вплив на органи державної влади, органи місцевого самоврядування, суспільство, а також чинники, що зумовлюють подальшу діяльність організованих груп, оцінити майбутні загрози.

У подальшому передбачається створення та впровадження у структуру ІІІ Національної поліції підсистеми «SOСТА Україна (поліція)», основним завданням якої має стати накопичення інформації про організовані групи та/або злочинні організації, а також сфери злочинної діяльності таких груп та/або організацій.

Вказана інформація повинна ґрунтуватися на здобутій оперативній інформації та матеріалах, отриманих під час здійснення досудового розслідування, у т.ч. матеріалах закритих кримінальних проваджень щонайменше у період з 1 січня 2019 року по 31 грудня 2022 року (тобто за останні 4 роки). Відповідно, опрацюванню підлягають щонайменше 1330 кримінальних проваджень (*згідно статистичного звіту форми № 1-ОЗ «Про результати боротьби з організованими групами та злочинними організаціями», затвердженого наказом Генерального прокурора від 30.06.2020 №299, вказано кількість організованих груп і злочинних організацій, щодо яких розслідувано*

кримінальні провадження органами Національної поліції, а саме: 2019 – 245, 2020 – 330, 2021 – 428 та за 9 місяців 2022 – 327).

Згідно Порядку збирання і узагальнення інформації та здійснення оцінювання загроз організованої злочинності та тяжких злочинів відповідно до системи оцінки СОСТА Україна, визначено два види карток [2]:

- Облікова картка щодо організованої групи та/або злочинної організації (ОГ і ЗО);
- Облікова картка щодо сфер злочинної діяльності (СЗД).

У листопаді 2022 року Національною поліцією України було презентовано зразки карток (запитальників) щодо ОГ і ЗО та СЗД. До реалізації вказаних заходів долучились і представники кафедри кримінального процесу та стратегічних розслідувань, а також навчально-наукової лабораторії з дослідження проблем протидії організованим злочинності та корупції ННІ права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Зокрема, на замовлення Департаменту кримінального аналізу НП України проведено відповідне дослідження та підготовлено порівняльні таблиці запитальників ЄВРОПОЛУ, а саме *Порівняння запитальника EUROPOL 2020 та EUROPOL 2018 (щодо «Організована група, злочинна організація» - «ОГЗО»)*, *Порівняння запитальника EUROPOL 2020 та EUROPOL 2018 (щодо «Сфери злочинної діяльності» - «СЗД»)* та *Порівняння запитальника EUROPOL 2020 про ОЗГ зі статистичними картками ЄРДР* [3].

Окремо досліджено питання імплементації європейської методології СОСТА в протидії організованим злочинності в Україні, що дозволило визначити пріоритетні напрямки впровадження цієї методології [4, с. 218], зокрема:

1) імплементація у діяльність правоохоронних органів ліцензованого програмного забезпечення, зокрема у вигляді автоматизованої системи збору інформації за системою оцінки СОСТА, проведення його належного тестування та інтеграції до Єдиної інформаційної системи МВС України;

2) добір спеціалістів зі сфери ІТ, проведення регулярних навчань для працівників, залучених до процесу кримінального аналізу;

3) перейняття європейського досвіду використання методології СОСТА, що полягає, зокрема, у використанні конкретно визначених індикаторів щодо стану організованої злочинності задля попередження кримінальних правопорушень.

Зазначимо, що сьогодні, в умовах повномасштабного збройного вторгнення російської федерації в Україну, впровадження СОСТА уповільнилось, проте, і окреслені науковцями напрямки на сьогодні мають відповідну реалізацію, а саме:

1) у роботі використовуються методичні рекомендації «Оцінювання загроз тяжкої та/або організованої злочинності в Україні» [5];

2) розробляється робочий проєкт щодо впровадження в експлуатацію та практичне використання *інформаційної підсистеми для обліку та збереження існуючих даних унесення до інформаційної підсистеми архіву даних про викриті організовані групи, зібрані раніше;*

- 3) здійснюється розробка окремої ІІ та статистичної звітності щодо формування зазначеної інформаційної підсистеми;
- 4) організовується внесення до визначеної ІІ архіву даних про викриті організовані групи, зібрані раніше.

Список використаних джерел:

1. Стратегія боротьби з організованою злочинністю: схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.09.2020 № 1126-р // Урядовий кур'єр від 19.09.2020 № 183 // Електронний ресурс: [режим доступу]: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2020-%D1%80#Text>
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.01.2022 № 59 «Про деякі питання запровадження в діяльність центральних органів виконавчої влади системи оцінки СОСТА Україна» // Офіційний вісник України від 11.02.2022 2022 р., № 12. стор. 351, стаття 660.
3. Порівняльні таблиці запитальників Європолу / упоряд.: М.Г. Богуславський, Д.Б. Санакоєв, Д.С. Юр'єв. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 41 с. Електронний ресурс: Режим доступу: <https://cutt.ly/U0UcR1h>
4. Санакоєв Д. Імплементация европейської методології СОСТА в протидії організованій злочинності в Україні / Д. Санакоєв, А. Вашко, В. Єфімов // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2022. № 1 (116). С. 213-220.
5. Прокоф'єва-Янчилєнко Д.М. Оцінювання загроз тяжкої та/або організованої злочинності в Україні: методичні рекомендації. Київ: МНДЦ, 2022. 44 с.

Сербін Микола Миколайович,

провідний фахівець з організації наукової роботи відділу забезпечення діяльності центру Запорізького НДЕКЦ МВС України, кандидат юридичних наук, доцент

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ БОРТЬБИ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ ТА КОРУПЦІЄЮ

Корупція та організована злочинність є поширеним явищем, яке пустило своє коріння в усі сфери функціонування держави, завдавши величезної шкоди її розвитку. Тому подолання цього явища перетворюється у надзвичайно складну проблему, яка становить загрозу розвитку держави, стабільності і безпеці суспільства, сприяє підриву демократичних інститутів і цінностей.

В сучасному суспільстві однією з найгостріших проблем стала корупція, яка спричиняє негативні наслідки не тільки практично в усіх сферах економіки, господарства, промисловості, правоохоронної, судової, політичної діяльності, але й підриває моральну основу суспільства. Вирішення проблеми